

## BAKURUBASANNI

(cōm 12 sōng)

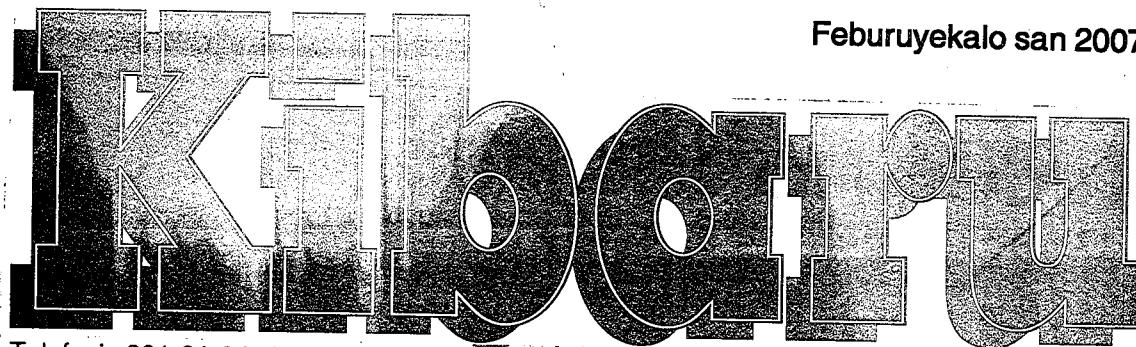
Mali kōn = Dōrōm 300

Afriki kōn = Dōrōm 600

Jamana wērē = Dōrōm 1000

Kunnafonisēben bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 221-21-04. Bosola Bamako-Mali. San 35nan boko 421nan

Feburuyekalo san 2007



A sōng : dōrōm 15

## Feeře bolodalen Sēmudete feereliko la

**C**akēda min nesinnen bē kōrisenē yiriwali ma Mali kōn n'o ye Sēmudete ye, a jōyōrō ka bon kosebē Mali ka nafoloko la. Nka san damado in na, geleya donnēn bē kōrisenē na Farafinna tilebinyanfan jamana caman na. Sēmudete ye feeře caman sifilé, o si selen tē k'a bō geleya dingē kōn fōlō. Goferenaman te ka Sēmudete kelen to a ka geleya bolo, a b'a la k'a seko ke. O hukumu kōn, *minisiriw* ka san 2006 ɔkutoburunkalo tile 4 laadalatōnsigi senfē, goferenaman jenna ni taabolo do ye Sēmudete feereli la. O taabolo in kōn, a jiralen bē ko Sēmudete ka cakēda 4 dayele a ka kōriseneyōrōw la. O cakēda bolofara kura 4 ninnu bē laban ka feere. Cakēda kura min bēna bila Sēmudete nō na, kemesarada la o niyōrō ye 61 ye; senkelaw niyōrō ye 20 ye kemesarada la, Sēmudete baarakelaw niyōrō ye 2 ye kemesarada la, goferenaman niyōrō ye 17 ye kemesarada la. N'o kera o ye Sēmudeteko bannen ye. San 12 kuntaala kōn cakēda bolofara sigilenw wajibiyalen don ka senkelaw ka kōri sēnenen bē san. Senkelaw fana wajibiyalen don k'u ka kōriw feere cakēda bolofara sigilenw ma.

Feeře caman bē se ka tige Sēmudete feereli kōloj jugu la. Nka hali ni Sēmudeteko banna ni kōri sōng ma yēlē a feereyōrō la, kōrikō geleya ban man di.

Moriba Kulibali  
Dokala Yusufu Jara

## Ofisidinizeri ka san baara jatew



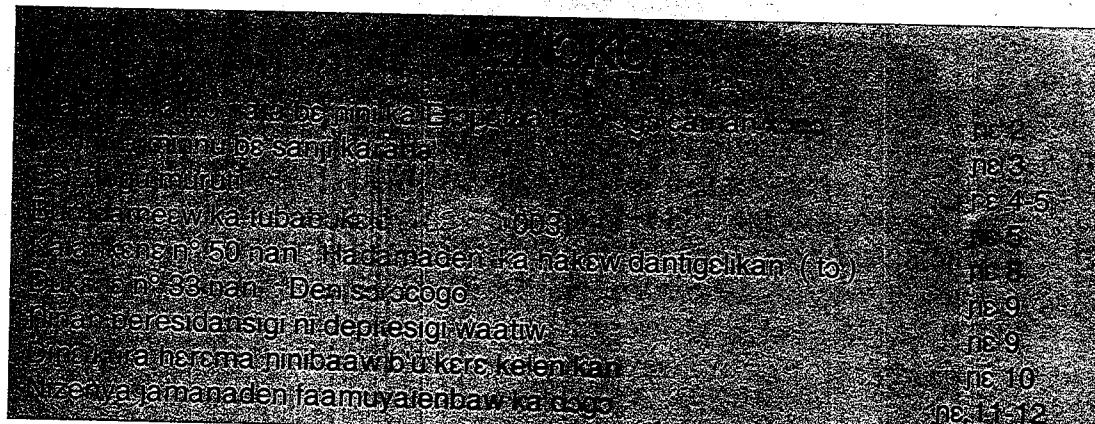
Ofisi bēna miliyari 4 don jibolisiraw labenni dafé san 2007 kōn

**O**fisidinizeri nemogojekulu y'a ka laadalatōnsigi 21nan ke Segu cakēda in nemogoyaso. La san 2007 zanwuyekalotile 10. Laje in nemogoya tun bē Ofisidinizeri nemogoba Seyidu Idirisa Tarawele bolo.

Seyidu Idirisa Tarawele y'a jira lajekelaw la, ko laje bēnna ni segesegelikelaba bōwaatiye cakēda in na.

San 2006-2007 malokokanpanina, maloforo taari 74.043 sōrō sera malokanma tōni 474.550 ma; kasōrō san 2005-2006 sōrō kera tōni 437.622 ye. Kemesaradala, teme kera san 2005-2006 sōrō hake kan ni 8 ye. Ofisidinizeri ka san 2007-2008 baarakēnafolojatera ka bila sefawari miliyari 24 ani miliyon 267 ani ba 172 la. O warī hake la, miliyari 4 bēna don jibolisiraw labenni dafé.

A.O.D. / D.Y.D.



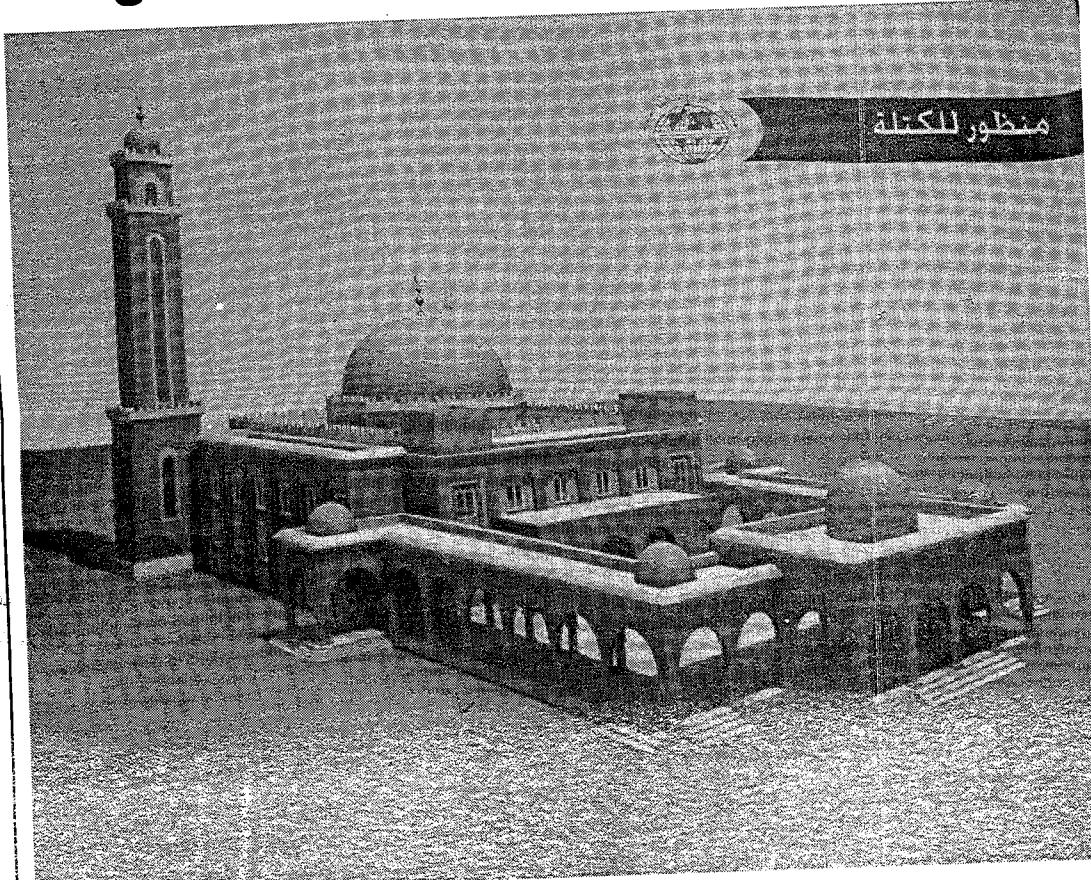
## Ofisiri ka san baara jatew

Ofisiri nemogoyekulu y'a ka laadalatonsigi 15nan ke san 2007 zanwuyekalo tile 25. Fuseni Jara min ye laadibaa ye sené minisiriso la, tonsigi in nemogoya tun b'o bolo.

San 2006-2007 seneko kanpani na, suman toni 128.000 sorola. Kasoro san 2005-2006 ta hake tun ye 122.645 ye. Kemesarada la 15 be san 2005-2006 malo sorolen hake kan; 3 fana b'a keninge hake sorolen kan.

Segu Ofisiri ka san 2007 baarakenafolo jatera ka bila sefawari miliyari 5 la. Kemesaradala o ye 102 ani murumuru 69 faralen ye san 2005-2006 baarakenafolo hake kan. O sababu numan bora yiriwali bankiba do la, min be A.O.D. / D.Y.D. wele «BID».

## Segu misiriba kura tufaden folo dara



Misiriba in musaka ye sefawari miliyari 1 ani milliyon 33 ye

Segu sido ani balansando bëna misiriba kura soro sanni kalo 12 ce. Misiri in tufaden folo dara jamanakuntigi Amadu Tumani Ture fs jumadon san 2007 feburuyekalo tile 2. A kera Segu kin do la min be wele Bugufiye, dugu koroyahfan fe.

Seko ni dønko yoro do be laben misiriba in kono, ka madarasa kelen jo a kono, ka du kelen jo a kono alimami kama, ka fara mangasaw kan; n'o ye feerelikeyorow ye. A bee

musaka ye sefawari miliyari 1 ani milliyon 33 ye.

mogo 3.000 be don misiri in kono. Kenemaseliycro hake mana fara konona kan, mogo 30.000 be se ka seli a kono.

Misiri minare kundama (janya) ye metere 33 ye. Siniyaw ka cakeda min be wele «CHECEE», baaraw dira o ma.

Alayi Lamu  
Dokala Yusufu Jara

## Mali petoroliko nata be nini ka Eroputaa bo mogo caman kono

**E**ropu jamanaw lasoroli geleyalen be bi kosebe dogokataalaw bolo. Mogi dama min y'a kunda Mali keñekayanfan kan nansarala donni kama, olu caman be kolobokalababaaraw la Tesaliti. Mali petoroli boli kunnafo ni min dira, u b'a la k'o baaraw jenafile.

Eroputaa kelen be jigitine ye. O be ka dogokataala caman don petoroliko nata sigili la. A be kalo damado bo Eropu, Ameriki ani Azi petorolibocakedaw be petoroli nininisebenw tegenobilali la ni Mali goferenaman ye, jamana koryyanfan fe. Ositarali cakeda min wele Baraka Petrolemu Limitedi, san 2001, na o ye petoroli caman kofo Tawudeni fala kono na Moritani yanfan fe. San 2005 damine na, o cakeda in folo ye petorolijiniseben do tegenobila a ni Mali ce. O baaraw be damine san 2008 kono na, walasa taji ka se ka bo ka ben ni san 2014 ye.

Maroku keñekayanfan fe, kabini seta ni Millia siraw gerenna san 2005 Espipani donni na, Farafinna tilebinyanfan n'a cemanbo lo mogi minnu tun be Mali ni Alizeri ceci fo Espipani donda ninnu na, olu ye kosegin damine. U caman dalen be Kidali, Gawo ani Tesaliti. Tesaliti dugumogo be se mogo 2000 hake ma. A be Bamako ni keñeka ce ka digi koren kan ni kilometre 1500 ye. Tesaliti serikilli ni Alizeri be dan bo. A dugukolo kilometrekare ba caman bëna sogo-sogo petorolijininaw fe.

Nka petoroli bëna soro tuma jumen, a nataw fe, Eroputaa ka bo mogow hakili la ?

Mamadou Konate  
Berema Ture  
Dokala Yusufu Jara

# Beléko cikélaw ni OMADI ka baarakéjogonya

**N**in yebaroye Beléko marabolo ni OMADI ka baarakéjogonya kan. A haklilaw fasarili kibaru kono, o be ke ni OMADI ka dème ye. Angilew ka demedonjekulu min be Mali kono n'a be wele Kirisitiyan Edi, o b'an kokoró an ka baaraw nafoloko la. An ka foli be demedonjekulu in ye. Bakurubafofa, haikilila ninnu nesinnen be Beléko komini 4 ni OMADI ce baarakéjogonya ma. O baarakéjogonya kono, an ye poroze fila waleya kaban.

Poroze fofo tun be tali ke dunkafa sabatili, sigida lakanani, noggoddingelaben, nunuda ani bayelemanibaaraw ma. Ce ni muso bee tun dama ka kan o baaraw la. Kalanw fana kera josariyaw kan. N'o ye hadamaden ka ketaw an'a ka hakew ye.

Poroze filanan tun nesinnen be maraseginso baaraw ma.

Porozesabanan min be senna sisan, o nesinnen be nakoda ma ani sisemara. Baara misennin werew b'o



Madamu Danbelé Kafuné Fomba

senkoro. I n'a fo poroze waleyalu nebilabaarawfoka se Kibarujensenni ma Beléko marabolo kono. Baara ninnu damine ni bi ce, an ye bonya ni karama soro a kono. An sago don OMADI ka meen an jigi koro, walasa don nataw la, an ka se k'an ka sigida geleya kumbaw kele noggon fe. I n'a fo jababa min be sené Beléko mara la, at'ona fa ladon sira numan ntanya fe.

An ka Sesikoru jora, minen sorolen te ka bila o kono; balikukalansontanya ni lakolisontanya b'an na; ji sanuman soroyorow man ca; jekononaw fana labennen te, malosene yiriwali kama. Lanini kerenkerennen be yen, musow togo la; o ye nomangasanko ye.

Yanni n ka kuma kuncé, geleyaba kelen min be da foletw kan, o ye koorisene geleya ye. Komini 4 mogo bee be hamieye kooriko geleya ye bi; sabula an ka soro fanba dennen b'a la.

Nin ye wele ye ka nesin demedonjekuluw ma Mali kono an'a kakan. Demedonjekulu saba b'an fe yan. N'o ye OMADI, OMAFES ani PASAOP ye.

N ka foli be Beléko mara ce ni muso, an demebaajekuluw ka fara Kirisitiyan Edi kan. N ka foli be jamanaden bee ye. A' k'an ben nin noggonna caman ma.

**Madamu Danbelé Kafuné Fomba**  
Benkadi meri ka dankan fofo don Beléko, Doyila mara la

## Donniya minnu be sanji karaba

Ni sanji ye binni darmine, mogow b'u kun jan kabakolo la k'a boyoro nini. An ka da a la ko sanji te se ka na ni kaba ma fin. Kabanogo ye jifunteni tonnen ye. Fijne sumanen ni jikuru misenninw be noggon sama ka kolokolo ka ke jikuruba ye. A mana girinya, a be bin. O ye sanji ye.

Sanji bena o cogo de la a yere ma. An be waati min na mogow be sanji karaba. O donniya in ye kabanogow farajogonkan feerew ye.

Dugukolo minnu kabanogow ka kalan, i n'a fo Mali, fen minnu be jikuruw kolokololi teliya, i n'a fo koko o be seri kabanogow kan. Oluserilibe se ka ke k'i to duguma walima sanfe, pankurunw na. K'i to duguma k'a seri, musaka b'ret te taa o dafe, nk'o te kabanogow soro ni sebe ye.

Sanji karabali, kemesaradala a be 60 fara jikuru hake kan kabanogo kono. Djine kono tonba min nesinnen be metewoko ma, n'a be wele «OMM», o y'a jira ko jamana 40 be sanji karaba. Mali, Afirikidisidi, Zimbawe, Burukina ani Senegali b'o jamana 40 na.

Nka halisa sanji karabali ye tokaje ye ka da a kan, a te se ka ke ni kabanogow te kabakolo la. Cencenmajamanaw b'o kuma in sementiya. Mogow be meen n'a ma kabanogo y'a ne na o yoro ninnu na.

O yoro mogow mago be sanji la. U ka kan ka mun ke? Hali ni sanji karabara mogow t'a binyoro kelen don.

**Emanuweli Desoleri Sitenzi  
Dokala Yusufu Jara**

## Faantanya fanga ka bon Maroku wulakonoduguw la

San 2004 na, Bankimonjali ye seereyaseben do bo Maroku faantanya hake kan. Kemesaradala Maroku jamanaden 46 be wulakonoduguw la. Faantanya fana na, kemesaradala faantan 66 be wulakonoduguw la.

San 2005 la, Bankimonjali ye seereyaseben were bo Maroku cogoya kan. Jamanaden kuuru tilalen 4 ye, tila kelen doron ye here doonin soro ka da faantanya kelibaarawkan. Nk'obee la kemesaradala 7 nimurumuru

7 farala faantan hake kan jamana kono. Fida min ye sené yiriwabanki do ye djine kono, o y'a jira ko faantanya cogoya ka ca Maroku jamana kono. Mara minnu be kogojidaw la, olu b'u diya doonin ka teme kulumayorow, cencenmayorow ani jamana woroduguyanfan mogow kan. Olu ta koni ye koli da kelen ye.

**Mohamed Zayinabi / Dokala Yusufu Jara**

# Beledugu muruti

**B**eledugu ye jamana ye min be Kati ani Kolokani kafow kono bi. Folo a sigibaaw tun ye bamananw dɔrɔn de ye. Cefarinjamana don. Zanbilasiw la, Kumi Jose ye tɔgo soro ani dawula. Sanba Jara ka bo Masantola, Falen Tarawele ka bo Gezenna, Kaaton Jara ka bo Nɔnkon, Jurukɔro Kulubali ka bo Npiyela, olu bɛe sara, u ma malo.

Kumi Jose nakan fɔra a fa Tɔron Tarawele ye kabini a ma bange : Tiñedalaw ko Zanbila kabilia saba la, lakare min bɛna wolo, o be ke masakeba ye, tɔgotigi ani ce farin.. Jose Tarawele be sigi fanga la don min na Kumi, Zanbilaw ka cekɔrobaw y'a bilasira ni kuma barikamaw ye. U ko :

« - Jose ! Faw n'i baw an'u balimaw de y'i sigi fanga la. I jija i kana mara ke ni fanga ye.

- Jose ! Faama ye yeelen ye. I jija i ka ke yeelen ye dugu kono.

- Jose ! Faama ye sununkun ye. I jija i ka ke sununkunba ye, ko bɛe ka kun i la.

- Jose ! Walifen ka kuna. Kana fadento dun Jose! O te bamanan danbe ye.

- Jose ! Kana kiiritige ka soro kiiritigi fila te kene kan.

- Jose ! N ka denbaya! O kana men i da bilen. Dugu bɛe y'i ka denbaya ye.

- Jose ! Faama masiri ye hisondiya ye. Kana mɔgɔw lasiran i ne.

- Jose ! I bolo labila, ka mɔgɔw son, ka dugawu ke mogow ye.

- Jose ! Dunanw jatigiya, o ke i taalan ye. O kɔro ka di.

- Jose ! Mɔgɔ man farin i jigi de ka farin. I jigi ke i ka jamanadenw ye.

- Jose ! Kumi boliw tana kana tijé. I jija u k'i makoto, ka dugu makoto»

Beledugu yiriwara Kumi Jose tile la. Nka ko fila kera, olu ye dankari Beledugu bamananw na, ka fanga

tijé : Laji Umaru temeni ani tubabufanga. Beledugu murutili kera tubabutile la. A kera ka ben san 1915 feburuyekalo ani marisikalo ma; kele in juguyara fo k'a damateme. A ni Alimankelé folo waatiw benna. O daminenan san 1914, k'a kuncé san 1918.

## Beledugu murutili sababuw :

Beledugu be muruti waati min na, o y'a soro u be tubabuw ka mara kono. Sanni bamanan ka muruti, ja ni kongo tun digira u la fo k'a damateme. San 1903, kongo kera. A kera san 1910, san 1911 ani san 1913. Kongo kofe, san 1914, Alimankelé folo wulila setanburukalo la.

Ja waatiw la, kongo digira bamananw na, wa u ka baganw fana sara. O n'a ta bɛe, tubabuw ko u ka sumanw bo ka baganw di, ka lenpo sara. U ma dan o ma, Beledugu ye kelecew fana bo ka di tubabuw ma.

Gelyaw da-dara nɔgon kan, fen te ka bo a la fo min be ka fara a kan. A laban na, bamananw murutira ko Beledugukaden si te ta a tubabuw ka kele la bilen; u te kun ni ju don kele min na. U jora kele kan. Nka cekɔrobaw tun b'a don k'u te se tubabuw la, bawo Segu minena olu nena awirikalo tile 6 san 1890, ka Sikaso mine u nena mekalo tile 1 san 1898. Kumi Jose ani Masantola Sanba, olu tun be tubabuw don ka teme bɛe kan, bawo Sikaso cira ka olu to Ba Benba ka kelebole kono. O koson tubabuw y'u mine, u ni Beledugu cefarin dow, k'u don kalo 6 kasos la Tumutu, k'a ta san 1898 na, ka se san 1904 ma.

Muruti fari dalen bamananw fe, u ye tonsigi saba ke ka nɔgon faamuya tubabuw kunbençogo la.

## Murutili labenw

Laje saba ninnu bɛe kera san 1915 zanwuyekalo la. Folo kera Bulukuma, Nɔnkon ni Keñeka ce. O waati la, Jose si tun be san 75 la, a sen ma ye o tonsigi in na. A

balimamusoden Sika Tarawele taara a no na. Sanba Jara ka bo Masantola, o fana ma ye kene kan. A denke Kuntu Jara taara a joyɔr fa. Bamananw ma ben fo la Bulukuma laje senfe. Tɔnsigi filanan kera Cenegebugu, o ni Nɔnkon ce ye kilometere 4 ye. O nɔmogoya tun be Nɔnkon Dɔnume ani Nɔnkon Kaaton bolo. Beledugu kelemasaw dafalen yera o kene kan : Jose Tarawele ka bo Kumi, Jurukɔro Kulibali ka bo Npiyela, Sanbabilen ka bo Masantola, Lamini Jara (Laminiwara) ka bo Sirakɔroba, Falen Tarawele ka bo Kumi, Saneke Kulubali ka bo Tawutomo ani do wɔrew.

Cenegebugu laje senfe, Jose y'a jira bamananw na k'u ni tubabuw ka kele da man di Beledugu la, ka da u ka gelew kan. Tubabuw ye tɔɔrɔ min da ale ni Masantola Sanba kan kasos la Tumutu, a da sera o fana ma. K'a bo olu masake fila la n'o ye, Jose ni Sanbabilen ye, kelekece to bɛe sonna tubabuw keleli ma. Banbaanciw nɔmogo tun ye Dɔnume Jara n'a kɔrosigi Kaaton ye ka bo Nɔnkon. Ale denw tun be tubabuw bolo Alimankelé la. Daban kelemasaw ka bo Nɔiba, olu fana farala banbaanciw kan. Banbaanciw fanga bonyara ni cekɔroba fila ninnu ta ye : Kumi Jose ani Masantola Sanba.

O yoro la, kelemasa bɛe lajien y'i kan di k'u siŋe nɔgon ye yerewoloya la, ko Beledugu jenna ni kele ye. Bamanan wulila fan bɛe mugususu ni negedentige la. Bɛe wulila k'i jo n'i fasiya ye, ka kele dadon.

## Beledugu kele

Dayi Baba Jalo ko : « Mɔgɔ caman be kele fo, o te kele dɔn. Kele tɔgo ka di n'a yere ye. Kele de be sokɔnominenw ke kɛnɛmaminenw ye, ka hɔrɔnmu sow ni hɔrɔndenw ke jɔnw ye».

Laje sabanan kera Mɛesa. Sika Tarawele bilala Beledugu kele

kunna. Kelékuntigiw sigira, ka kelébolow tila olu ni njogon ce. Jose denw kera kelékuntigiw ye, ka Garantigi, Marakanpiye ani Buyagi fara olu kan.

Béledugu bennna a kan, keléden te di, suman te di, lenpo te sara Faransi ye bilen. Garidiw ni lenpokaninaw, Béledugu dugu tigera olu la. O n'a ta bëe, tubabuw y'u njetugu ka sorodasiceta ke Mérikoya, Kolokani ni kejeka ce. Bamananden mögo 150 minena k'u don sorodasiya la. Dönume Jara ye olu bësi garadiw la, k'u bila ka taa u ka so.

San 1915 feburuyekalo tile 24, Dönume ye kelé mugukan folo ci. Faransi ka sorodasicetalaw minena k'u kiiri kumi k'u faga. Faransi ye kelé damine.

#### Kojalanbada kelé :

Tubabuw ni bamananw ye njogon soro Kojalanda la, o ni Nösonbugu ce ye kilometere 6 ye, koba do tun don.

Bamananw tun ka ca kosebe ka teme tubabuw ka kelédenw kan.

## Burudamew ka tubabukelé (1893 - 1903 )

**M**ali köröyanfan fe ka digi kejeka kan, burudamew y'u sebekoro kankan tubabuw ni donni ce san 1893 waati la.

Tubabuw ka kelénjemogo Obu tun ye denmisen ye, a ni burudamew karila njogon na san 1893 desanburukalo tile 28, Kabara koda la. Olu y'a n'a ka mögo caman faga Urumayira. O kelen, Yetinan Koloneli Boniye ye mögo caman da a yere kan ka bo Segu ka taa burudamew kama Tumutu san 1894 zanwiyekalo tile 10. U ye jamana bëe k'u senno ye burudamew nofe. O waati y'a soro burudamew njemogo ye Mohamedi Amadu Aruwali ye; o n'a ka jama ye tubabukelé damine Takubawo, ka Yitinan -Koloneli Boniye ni kelénjemogo caman faga. A tun be fo burudamew ka kelébolo ma

Bamananmarifa, bese, togolamuru, semen, olu tun be bamananw bolo. Tubabumarifa bösilenw tun be dòw bolo bamananw na. Kelébolo fanba tun b'a sen na. Kelékuntigiw ni sofa dòw tun be sow kan.

Tubabuw ka kelédenw tun te teme mögo 60 kan. U njemogo tun ye Komandan Palo ye. Jalatigi dankan 4 tun b'a la, olu tun ye tubabuw ye. Sorodasi 50 tun b'a la, olu tun ye farafinw ye; dögötöro 1 ani bagandögötöro 1, olu tun ye tubabuw ye. Tubabumarifa min be kise caman ci ka tugu njogon na, o tun be sorodasiw bolo ani gele fila n'o ye «kanon» ye.

Kelé daminenä marisikalo tile 6, san 1919, su cayara ni njenama ye. Bamananw ka kelékuntigi bëe tora Kojalanda kelé la : Jose denke saba tora, Banjugu, Duga ani Fanjo. Béledugu farimmanba dòw, i n'a fo Bajan, Garantigi, Buyagi, Marakanpiye ani Sika Tarawele, olu bëe tora' kelé in na. Keléden 180 kisira bamananw na.

Tubabuw donna Wöldo

«Tengeregifu»; san 1894 marisikalo tile 23, tubabukelé sera tengeregifu la Dawure, ka komandan Zofuru to tubabukelé njemogoya la. O kera Tumutu minécogo ye tubabuw fe. Nka Gwo kelébolo min tun be wele Yulimiden, o sera k'a firifiri tubabuw bolo fo ka se san 1907 waati ma. San 1903 ko kera Mali minenye Faransi fe, k'a ka mara jugu cooko a kunna. Nka dese k'o, farafin ma son abada tubabujonya ma. O de koson, murutiliw ni kelé caman kera hali tubabutile könöna na, k'a sababu ke försébaaraw ni disongbow gleyaw ye. Bobow ka murutili ani Béledugu bamananw ka murutili b'o la.

Nin murutili fila ninnu y'a jira tubabu la, k'u ni mögo minnu be njogon na, olu ma jen abada u ka hörönya k'o.

marisikalo tile 8 san 1915, k'a ci bogobogó ka Nöñkön mine marisikalo tile 9. Tubabuw y'u kunda Kumi kan. Jose ni kelékuntigiw donna mugubon 2 kono ka tasuma bila u la. Jose, Jurukoro, Falen Tarawele, Laminiwara ani Saneke Kulubali, olu tora o don. Tubabuw donnen Kumi, kelé to kera bolonkönökèle ye. Tile saba jalen kera bolonkönökèle la, marisikalo tile 19, 20, ani 21 fo ka dugu summa. Tubabuw ye no jiginew jeni ani bamananw ka keléminenw. U ye ba, saga ani misiw ce ka taa n'u ye, olu feerela Bananba sugu la.

San 1915 marisikalo tile 26, tubabuw ye Kumi tatakogo ci k'a yereké. Kubeda yelemana Kolokani.

*An ye nin tariku in soro  
«Jamana» kono, jamana ka seko ni  
donko kunnafonisben, a nimoro 54,  
zuluyekalo, san 2005*

## Tariku nafa ka bon kalan kono

**L**awale baro min donnen be Kibaru kono, n'o ye tarikuw ye, ne b'ajini balikukalannaw fe, u k'u jilaja k'u ke gafe kerékerennen ye minb'a tou kónokow te tunun. Ona ke sababu ye ka mögo caman hakili dayele ka taa a fe. U na dönni fana njogoya mögöw ma, minnu ma nansarakalan ke. Lawale baro ye dakun ye, minb'a to an be Farafinna dönn, ka kelémasajamanaw ani u marabaaw n'u maracogow dönn.

A b'a to an ka se ka waso n'an danbe ye. Mögo min mana a bokolo don k'a matarafa, o na ke danbetigw do ye. Denfaw fana ka kan k'u denw kalan u bokolo la. Oye kalanso döye. Muso mana kuma ko denw tijena; ce mana kuma ko denw tijena. Anw minnu jena an ma tijen, an ka je k'an denw dilansa; n'oyek'andenw kalan an yere kalancogo la ka fara sisan kalancogo kan. Dennamocogo human be bo a mansaw human na.

**Yaya Mariko ka bo Senu Bamako**

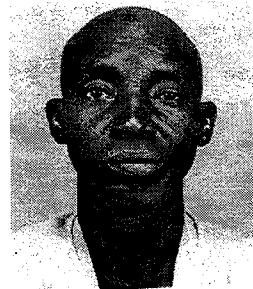
## Kibaru bə balikukalandenw bilasira konuman

**N**e b'a 15 senekelaw ye, an k'an cesin balikukalan fe, k'a mine sebe la. Senekela te se ka nafa soro fosi la bi n'a m'a nesin kunnafoniko ma jamana n'a kokanna na.

An mana kunnafoni nafama min ye Kibaru kono, ani ka kan k'an hakilila fo o la. Sabula, Kibaru de ye senekelaw kumayoye ye.

Mogo minnuy ye san 2006 desanburunkalo Kibaru ne 8nan kalan, Dukene n°31nan be kanko yiriwali siraw kan. A nafa min be jamana kan, caman folen b'a kono. Kanko kera sababu ye Semudete ka taa ne.

Jatemine na, a fora ko wulakonobaarakelaw de ka ca jamakulu to ye jamana kono. O la, an ka sabali. Sabalibaa de be nafa bo ko bee la. Hali ni senekelaw ta to



Bakari Danbelé

gelyaw fora, u b'a la ka furake. Baarakeminew b'a la ka di senekelaw ma.

O bee ye herew ye. Gelyea min kun bolen be, o ye komiteriko ye. Ale kesu kelen songo b'a ta 6.000 la ka se 7.000 ma. An b'a nini Ala fe, noggoya ka don a ko la. Sabula ni senekela ma lafiya, jamana te lafiya.

Bakari Danbelé ka bə Sikaso Wayerema 2 la

kelen be «an b'a ke di sa» o kan'an bali jatemine na. Heré do kono sorola; nka, gelyea bëna don o senkoro.

Kooriko ni angereko

## Birisa nagami bə Farafinna fanganini na

**F**arafinna kono, fangaw bolicogo te mogo nisondiya. Hali ni beejefangako be senna, gelyea caman be jamanaw kono fanganini na.

Jininkali caman be yen, mogo b'o k'a yere la.

Munna yuruguyurugu be ke weteko la ? Munna jamanaden do be dowere sen bo fanga ninini na ?

Munna dan te sigi mogo kelen sugandilikohake la nemogoya nof ? Mogo jugu be fanga nini yuruguyurugu la Farafinna kelenyatona ni dije tonba nena, u si kelen t'a fo karisa ta ninicogo man ni.

O mogo jugu mana fanga ta tuma min na ka sesentigé damine, n'o ye fanga bolicogo jugu ye, o ton kelenw b'a fo ko fanga in dun sorola beejefangako sira fe. U te son ka dan sigi a ka fanga taabolo la a tuma na fo ni dadigira jamanadenw na tuma min na.

Farafinna kelenyatona ni dije tonba k'a don ko mogo jugu mana fanga soro ka numan min ke, tonnemogow b'o baraji soro; nka n'a ye juguman ke, u b'o fana hake soro.

Musa Numukeba Kulubali ka bo Diwo kodiwari jamana na

## Senekelaw jugu folo y'u cgcmeu u' y'e

Foli ni tanuni be Kibaru baarakelaw ye, u ka kunnafoni numan dili la Mali kono ani a kokan.

Kibaru ye semejiriba ye Mali kono. A kalanbaaw ni hakili numan don sanga ni waati bee la.

Ne be min don senekelaw ka ko la, o ye nemogoye numan de tu la. U mana mogo min sugandi ka bila u nemogoya la, o be laban ka k'u jugu ye. San 2006 kooriw songo nagasili yere ye misali bo. Senekelaw kunkanwale juguw naamumindebba y'u yere nemogoye. An segenna, fijeboda t'an bolo. Nemogow ka sabali ka hinse senekelaw la ten sa.

Alasani Tarawele ka bo Kokura, Kapolondugu Nkurala komini na Sikaso

## Senekelaw cayara, nka fen te ka soro

Senetun be ke ni dabankurunnin ye folo, o waatiw y'a soro sanji be na kosebe, fen tun be soro sena na. Nka, kabini misidaba nana, gelyea ye donni damine seneko la. Koorisene gelyaw farala o kan. Lakalliw y'a jira ko folomogow ka forow bonya hake tun te teme jirikono 1 walima jirikono 2 kan.

Olu tun be soro min ke sena na o waatiw la, bimogow ka sorota t'o bo. Folomogowtun be musowfurukalaban ka nisongow sara dabankurunninsena; foka bagan caman fana san ka mara. San

kuurukaara, kongo te mogo si soro.

Sisan misidaba be jirikono 1 senetile kono. Hadamadenw ye laafiyada do soro; nka gelyea suguya werew poyira seneko la.

Senefen sorota ka dogo jirikono 1 hake la. San osanib'a yejuru be wuli koorisene caman na. Senekela ka dogo bi, min be se a ka denbaya musaka koro san kono.

N'anm'a laje k'an ka senetumusaka ben an yere ma, senekela ka san o san kulejalantige te here ye.

Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

## Poyi : Wari

Wari man ni,

Warintanya man ni.

Wari be fen bee ne,

Wari be fen bee fana tijé.

Warintan be mogo sebe ke mogo lankolon ye,

A b'a ke jugu sago ani fadensago ye.

Balima te warintan na,

Teri sebe t'a ja.

Diyanyeko yere te faantan warintan na.

Warintanya man ni.

Dugu kungo sité teme waritigi ninema.

Waritigi yelen be mogo nena je,

Faantan ni mone.

Isa Jalo ka bo Kodugu, Kati mara la

## Kaloko ka to a ninibaaw ma

**N**'a bora selbakalo la, Mali kono sunkalo ni selininkalo jodonw dönni kelen be geleya ye. Waatiw temena, kalo yeli kibaruya tun be bo yoro werew la ka se Mali silamew ma. Tuma dōw yere la a tun be fo ko kalo yera kogoji la.

Kaloko nəninibaaw tun mana seereyaw soro o kuma kan, ube kalo yeli kunnafoni lase jamanaden bee ma. O la sun walima seli tun be ke don kelen na jamana kono.

Sisan kalo ninini yamaruya be mogo bee bolo, k'a kunnafoni lase kalo ninibaaw ma. Duguw togow be fo ka laban ka kalo yebaaw togow fo. Nk'o bee la kaloko selen te ka nənabə Mali kono bilen. Hali geleya donnem be selbakalo donko la bi. Birisanagami be kaloko la. Silameya ma na fənəgənko kama. A numan ye dannaya dara mogominnu kankaloko nəninini na, an ka baara in to olu ma.

**Daramani Sise ka bo Nogolaso,  
Sanzana komini na Kijan.**

## Wotoroninbolillaw

### K'u nəmajo suguw kono

An be waati min na Sikaso sugu be fa i ko dakənji. Nka, a təjoni kelen be hake teme ye wotoroninbolillaw fe. Dogodon ye tile fila ye Sikaso kono. Suguninkura be jo sibiri, suguba be jo kari, Medini. Komini nəmogow y'a jira ko wotoroninbolillaw kana don sugu kono dogodonyaw fe. O sariya in te ka labato. Hali n'i k'i b'u lafaamuya, u be kela k'i fe. Sikaso wototoronin caman ye setigiw taw ye. U bolibaaw mago te ko la tuma bee la. N'i ma dan hake la i ka lafaamuyali yere kənəna na, a be k'i na fo wototorobolilaw tege ka se i ma.

Ne be min fo wototoroninbolillaw ye, u ka təjoni ni tofanga dabila, ka baara ke kodon kono; n'o kera an bee be wasa soro.

**Bakari Danbele ka bo  
Sikaso Wayerema 2 la**

## Bolifentigiw ka sariya labato

**S**iraba sariya min tara, n'o ye telefon i lamenbaliya, cesirilan donnianikasikidonnnyemobililibaw walima motobolilaw fe, a kuma cayalen bi kosebe.

Mogo minnu ye fanga folo ye Mali kono, a man kan olu ka nūnan a kola. Dutigi bee tun wajibiyalen don dukarane (duseben) tali la walasa a ka se ka suman soro balolamarayorow la; walima sukaro.

Dōw tun be tilen k'u jo suman kilo 10 walima ni kilo 5 nofe fo ka su ko. Mogo k'u bolo da u dusu la, ka sariya labato. Geleya minnu ye jamanadenw soro fanga folo ni filanan

na, ne ma da a la k'o nəgɔnna werew na se an ma.

«Bənə koni ye batigi ta ye; nk'a kuntodagakənə», oyeba yere niyɔr ye. Ne hakilila sariya takun ye bolifentigiw ka kisi kasaara caman ma ani mogo werew ka kisi u kerefe. Mali ka di fo k'a damateme; n'o te, an kerefejamana dōw la, a te ku mogo la ka moto boli kasorə kasiki t'a kun na, ani ni bolifen boliliyamaruyasəben'ta la. Nka sariya suguya bee be k'an fe yan. Jamanadenw k'a laje ka fanga bonya, ka sariyaw labato. Bee ka nafa b'o la. Fosi te sariya sanfe.

**Yaya Mariko ka bo Senu Bamako**

## Cikelaw nəmogoya ka to cikelaw bolo

Fen min nanen be kunkolo nofe, n'o sera ka taa ni fugula ye, o ye Alatanuko ye.

Sənekəlaw kəni kelen be namugurəsogoya nəmogoya nininaw bolo. N'a fəra sənekəbaliw b'a la ka kels ke cikelaw ka nəmogoya nofe, o be mogo kamanagan.

Sango dəgotoro ni məri ka nəgon wele kiiriso la nəmogoya ninikəle la.

Jamana in kono, kalosaratala man

kan k'a kanbo cikelaw nəmogoya nofe.

Waleyə minnu ye seginkəbaaraw ye, sənekəla ka kan ka ban o kəbaaw la, ka tugu u yeredama na u kunkow nənabəbaako la. Ne kəni be min fo an wulakənobaarakəlaw ye, dingə min jirala an na tile fe, an kana son ka bin o kono sufs bilen.

**Bakari Danbele ka bo  
Sikaso Wayerema 2 la**

## Furu dagara ce fila walima muso fila ce Afirikidisidi

**A**n be waati min na, jamana 5 be diye kono minnu jenna n'a ye furu ka siri ce fila walima muso fila ni nəgon ce. Afirikidisidi kera jamana 5nan ye diye kono ani jamana folo Farafinna ka jen ni waleyə in ye. San 2006 desanburunkalo tile folo, furu sirila ce fila ni nəgon ce Afirikidisidi.

Jamana sariyako nənabəcakəda y'a jira ko furu siribaliya ce fila walima muso fila ni nəgon ce, o be mogo dōw bali u ka hakew la. Depitebulon fana jenna ni furu sirili sariya ye ce ni ce walima muso ni muso ce ka da o hakilila kan. Nk'a bennet te egilizi ni laadalakow nəmogow ma.

Afirikidisidi jamanana na, jekulu min nəsinne be laadalakow təpətoli ma, o kumalasela y'a jira ko jen keli ni furu sirili ye ce ni ce walima muso ni muso ce, o be son ka fiye bila sekə ni dənko la jamana kono. Politiki, emogow ka fo la, nansarajogo min donnem file Farafinna, o t'an danbe ye.

Farafinjamana caman bolo furu donni ce fila walima muso fila ce, o ye masiba ye. A səbekərə konnen don yərə dōw la. Uganda, ni mogo min y'a ke, a be bila a si kasos la. Kenya ni Tanzani, a nangali kuntaala ye san 14 ye.

**Dokala Yusufu Jara**

Kalankene N° 50

## Hadamaden ka Hakew dantigelikan ( to )

San 1948 desanburukalo tile 10 , dijne jamana yeremahoronyalenw ka tonba ye lajeba ke ka bunadamaden ka hakew dantige; k'a wele «hadamaden ka hake dantigelikan ka ben a kan, k'a bolili yamarunya dijne fan tan ni maani kono. Mogo o mogo bee se k'i wasa don sariya in na,

k'i yere lakana n'a ye, k'i magow dilan, k'i ta n'i bila don hadamadenya siratige bee lajelen kan.

A ninina dijne jamana yeremahoronyalenw goferenamaw, tonw ani jekuluw fe, u ka je ka dantigelikan in jensen, k'a nefo, ani k'a lakana.

**Sariyaset 21nan :** (1) Hadamaden bee be se k'i sen don a ka jamana forobakow nemogoya la. Maa be se ka kuma a togo la o kene kan a ye maa min sugandi.

(2) Hadamaden bee ka kan a ka jamana forobabaaraw la.

(3) Fanga sigilen be jama dungo de kan. Jama dungo fana be jira nemaasugandi de senfe; o be ke forobakalata de ye. O kalataw ka kan ka ke ni tilennenya ye, bee k'i ka tali ke gundo la.

**Sariyaset 23nan :** (1) Bee ka kan ni baara ye, bee ka kan ka kisi baarantanya ma; maa si man kan ka bila baara la min man di a ye.

(2) Baarakela minnu ka baara hakew ye kelen ye, olu ka sara ka ke kelen ye. Wolomani si kana ke o la.

(3) Baarakela bee ka kan ni sara ye min be a n'a ka denbaya musakaw bo ani k'u danbe lakana; ani fana ka fen fara sara kan min be banaw ni den kura nataw ni baarantanya ni kasaraw (Ala k'an kisi) nesigi.

(4) Bee be se ka je ni tonjogon werew ye ka jekulu sigi sen kan min b'u ka nafaw lafasa.

**Sariyaset 24nan :** Hadamaden bee ka kan ni lafinco ye a ka baara kono, bee ka kan ni nenaje ye fana. A ka baara kuntaala man kan ka damatem, a ka kan ni segennabo saralenw ye fana waati ni waati.

**Sariyaset 25nan :** (1) Hadamaden bee ka kan ni soro ye a ka dijnelatige la, soro min b'a ka kene ya n'a ka here sabati (ale n'a

ka denbaya). K'u ka balo ni feereto ni siso ni kene ya ani mako werew sabati. A ka kan ka deme baarantanya man'a soro, wali bana, wali dess, wali a furunjogon banni, wali koro, wali sentanya jan o jan a yere no te min ye.

(2) Baarakela muso ka konomaya n'a ka jubatoya, ani a den minnu ma ke baliku ye folo, nin bee ka kan ni deme ye min be fara. baarakela ka sara kan.

**Sariyaset 26nan :** (1) Hadamaden bee ka kan ka kalan, sara te kalan min na a dakun folo la, n'a wajibiyalen be bee kan fana.

Feerekalan ni baarakalan ka kan ka forobaya. Kalansobaw fana ka kan ka dayel bee ye fana, a kalan be minnu na.

(2) Ladamuni kun te dowere ye mogoberoya ko ani hadamadenw ka hakew n'u ka horonya labatoli. Ladamuni ka kan ka wolo nogonfaamu na, ani ka nogon neje kun, ani fana ka ke nogon ma teri ye; jamanaw ni nogon ce, kabilaw ni nogon ce, diinew ni nogon ce.

(3) Yamaruya be bangebaaw de bolo folo k'u denw ka ladamucogo sugandi. Denmisew kalanni n'u ladamuni ka kan ka ke bangebaaw sago de ye.

**Sariyaset 27 nan :** (1) Hadamaden bee be se ka sekoy ni donko ani donniya yiriwalibaaraw ke i ka sigida la ani k'u tonobo i yere ma kasoro i ma diyagoya.

(2) Maa o maa, n'i ye donnibaaba ye, walima sekoy ni donko tigilamogo;

o hukumu kono, dantigelikan in b'i yamaruya i be nafa ni danbe minnu soro i ka baara la: donniya, masala ani seko, i k'olu lakana.

**Sariyaset 28 nan :** Maa o maa, yamaruya b'i bolo ka wulikajow ke walasa hadamadenya taabolow la dijne kono, hadamaden ka hake n'a ka yere sagoko minnu lafasara dantigelikan in kono olu ka labato, ka sabati.

**Sariyaset 29 nan :** (1) Maa o maa, i ka kan k'i ka ketaw don i ka sigida la, k'i jeniyoro fin bawo i ka mogoya taabolo numan yiriwali sirilen b'o de la.

(2) I ka hakew ninini n'i ka yeresagokow diyaboli senfe, i ka kan ka to sariya ko damatemewalew kana ke minnu be se ka dankari hadamaden tow ka hake n'u ka yeresagokow la; o kun ye jemufanga donnem be ni ladamu ni basigi min ye, olu ka sabati bee lajelen sago la.

(3) I ka o hakew n'o yeresagokow waleyali man kan cogoya si la ka fiye bila jamana yeremahoronyalenw ka tonba lajiniw n'a josenw na.

**Sariyaset 30 nan :** Hadamaden ka hakew dantigelikan in hakililaw te se ka yelema jamana si fe, jekulu walima mogo k'a ke a sago ye, ka fiye bila a sariyaw la, hakew ni yeresegoko nasiraw la.

*A bayelemana bamanankan na Amadu TanbaDunbuya fe ka bo «ISH» la, Benbakar Dunge tonde don. A dafara Mahamadu Konta fe.*

## Dukene n°33nan : Den soro cogo

**D**en mana wolo don min na, a be fo k'o ye den tile folo ye. O dun b'a soro den ye kalo kononton soro kaban. Lawakise ni fan be dorogo nognon na wolonugu kono don min, o don de ye den tile folo lakika ye.

Lawakise ye mun ye ? Lawakise be bo lawaji la.

Lawaji be bo ce la. A ka misen o ye misenya dan ye. Ne dama te se k'a ye fo bonyanan. A kun koorilen don k'a fari to kolokolo ka ku jan ke a la. O ku in de firifirito b'a to lawakise be taama.

Fan ye mun ye ? Fan be dilan muso de fe. Fan kelen be laben kalo o kalo fano kono. Ni fan bora fano kono, a be teme wolonugu fe k'a be taa denso kono. A ni lawakise be nognon kubon wolonugu kono.

**Kono tacogo :** Muso ni ce be se ka je sije caman kasoro a ma kono ta. Wa muso ni ce be se ka je sije kelen, o be ke den ye. Muso dun be fan kelen doren de labila kalo kono.

Ni muso ka fan labilatuma ma ben a ka ceko ma, a te se ka den soro o la. Fan si hake te teme tile 4 kan, lawakise ta ye tile 3 ye. O de kama muso be se ka den soro waati min a ka kalo kono, o te teme tile 7 kan. **Mahamadu Konta**

## Gana, mogow dow b'u sudonkesu san ka bila

**D**akabana sudonkesuko be sangaba la Gana jamana na. O hukumu kono, jirilabaarala bee b'a fe a ka dilantaw ka ke nogonte ye mogow bolo. U sanbaaw fana te siga ka wariba don u la; mogow dow yere b'u sudonkesu san ka bila sanni u ka fatu.

Tungaranke minnu sije folo don Ganataa la, olu mana se Akara, jamana faaba la, olu dabaliya be ban. I b'a soro jirilabaarala be ka sudonkesu ceni caman dilan ka sigi. Jegelamaw, batonnamaw, namasalamaw ani kameralamaw, a suguya bee b'a la.

Gana mogow be koba ke sudon na. Minnu jenama b'u sudonkesu san, olu b'a lamara a dilanbaa fe yen. U mana fatu, u somogow be soro ka taa u ka kesu nofe; nk'u ni kesu in sansiben be taa u bolo.

A ka ca a la Gana, mogow caman sago don a sudonkesu ka k'a yere diyanyefen do ye. O diyanyefen in be tali k'a ka baara, a nisondiyako do. a be hamie fen min na n'a te k'o soro folo, walima a ka jenamaya kono duman do.

Antoni Godiwini min ye mogokoroba

ye Agibozume jamana worodugyanfan fe ka digi koron kan, o y'a jira ko dakabana sudonkesuko jujonna mogow fe kabini Gana m'a ka yemahoronya soro, n'o ye san 1957 ye. A ka fo la: Samiyeli Kani Kuweyi min tun ye jirilabaarala denmis en ye, o ye sudonkesu baleninama dilan a binaake ye. Baleni ye jeges suguya do ye kogoji la. Binaake tun ye monnikela ye; nka o y'ale deme a ka se jiri labaarali la, n'o ye menizeya ye. Samuyeli ye nin waleya in ke tanuni ye ka jesin a binaake ma. Dakabana sudonkesuko jujonna o kan. Mogow be sudonkesu suguya minnu kerkenkeren u yere ye, olu wari ka ca ni sudonkesu korow ta ye fo sije 5 walima sije 10. Sudonkesu kerkenkerennenw songo b'a ta sefawari 100.000 na ka se 120.000 ma. U dilanbaaw be se ka 20.000 tono soro u kan. Dakabana sudonkesuw sugu ka di kosebe Gana, u ninibaaw te kotege. «Ni do ka ba ma sa, do ka na te diya». O dama don.

Etonamu Akakipo Ahiyaniya Dokala Yusufu Jara

## Niinan peresidansigi ni depitesigi waatiw

**A**rabadon, zanwuyekalo tile 24 san 2007, minisirilaje senfe, sariyaw tara jamanakuntigisigi nataw in kunkan ani depitesigw. A jirala k'a fo:

Peresidansigi wote baaraw be damine karidon awirilikalo tile 29 san 2007 jamana fan tan ni naani kono, ani lasididensow. Ni tako filanan yera a ko la, o be damine karidon mekalo tile 13 san 2007.

Peresidansigi kanpani be damine karidon awirilikalo tile 8 san 2007, waati oo la, n'an k'o ma «miniwi», k'a kuncé jumadon awirilikalo tile 27 ka ben «miniwi» ma, n'o ye waati oo ye. Ni tako filananko yera a la, o kanpani be damine jaabiw didon dugusaje, k'a kuncé mekalo tile 11 san 2007, ka be nege kanje oo ma, n'o ye «miniwi» ye.



Sariya were tara depitesigi kunkan. O b'a jira ko depitesigi wotew be damine jamana fan tan naani kono karidon zuluyekalo tile 1. Tako filanan be damine karidon zuluyekalo tile 22 sabn 2007:

O be ke yorow la depite ma se ka sigi minnu na tako folo senfe.

Depitesigi kanpani be damine karidon zuwenkalo tile 9 san 2007, tako folo, ka ben nege kanje 00 ma, «miniwi»; a be kuncé jumadon zuwenkalo tile 29 san 2007, ka ben «miniwi» ma. Tako filanan kanpani be damine tako folo jaabiw bodon duguseje k'a kuncé zuluyekalo tile 20 san 2007, ka ben «miniwi» ma.

**Mahamadu Konta**

## Dijé kura heréma ninibaaw b'u kere kelen kan

**F**arafinna mögo minnu da te politiki la n'u be wele nansarakan na sosiyete siwili olu haminanko fölo ye dahirime soroli ye, ka teme dijé kura heréma ninini kan. Jekulu min cesirilen be o dijé kura heréma ninini fe, n'a be fo u ma aliterimonalisiw, o mögöw da sera o kuma in ma u ka Farafinna laje senfe.

Laje 7nan in kera Keniya jamana faaba la Nairobi san 2007 zanwuyekalo tile 22 ka taa a bila a tile 25 la. A ma ke kunkorotakene ye. Mögo 80.000 min tun wulila, 60.000 dörön yera kene kan. Laje in waati kelenna, Farafinna aliterimonalisiw döw jéra k'u hakililaw fara nogon kan seben kono, min be wele aliterinatiwusidi, ka lagosili ke a tabolo la.

Politikimögöw ka jate la, dijé kura heréma ninibaaw te bolo kelen kan. Waati döw la u b'u yere ke fanga kanfobaliw ye. Tuma döw fana na, u b'uyere ke fanga senkoromadonbaaw ni geleya b'o kan hadamadenya sira bolo.

**E**ropu ni Farafinna kelenyatónba tun be laje la san 2006 desanburukalo la tungarankek kunko kan. Laje in tun ye minisirilaje ye, a némögoya tun be Libi bolo.

Ka minisiriw t'o laje in na, Maroku demedonjekulu min nesinnen b'u ka tungarankek lafasali ma, o ye kunnafoni do lase Kasabilanka arajo la. A y'a jira ko farafin tungaranke keme caman be Libi bolo. Mögo caman den ceman ni musoman, walima u balimakew n'u balimamusow bora u koro k'u kunda Libi kan Itali donni kama, n'u te k'u kunnafoni soro, a y'a jira k'a caman be kaso la Libi. Wa ko nangata suçuya bee b'u kan ani binkanniwalew cénimusoya sira fe.

Demedonjekulu in ye tungaranke tönnen 60 nogonna kumakan fili fiye fe. Mögo minnu sera ka porokoto ka bo Libi, o caman kumakan tun b'a la. Kasoro minisirilaje in kuncékorofow la Tiripoli, a jirala ko hali ni tungafetaa sariyaw ma dafa mögo min na, o kana sin ka jate kojugukela ye.

Kalilu Jema min ye Maroku tungarankek lajabalenw lafasaton némögöba ye, a y'a jira Kasabilanka arajoso in na, ko Maroku tungaranke 750 ani Farafinna Sahara worodugyanfan tungaranke caman wëre datugulen be kaso la Libi, kiiri ma tige u kan. Tooro b'u kan, u bolofen bee fana bosira u la. Dijé demedonjekulu min nesinnen be hadamadenw ka josariyaw lafasali ma, o fana y'a jira a ka setanburukalo

döw laa; i n'a fo kénéyakow. Fangatigw ni dijé kura heréma ninibaaw te nogon fe. Mögo min b'a la k'a dahirime ninii, o te se ka yéléma donfanga taabolojugula. O de mögo ka ca Farafinna ka teme gun to mögöw kan.

Kameruni jamana lakolikaramögöba min ye Iwu Alekisandiri Suwata ye, aley'okuma in sementiya. A y'a jira ko dijé kura heréma ninibaaw ka lajekoyorow kelen be yéredahiméjiyorow ye. N'o te Suwata ka fo la, a döw yere hamieye politiki ni nafoloko nedönni numanyé walasa u na se ka fanga soro u ka jamanaw na; sabula dannaya t'a döw kan. Siliwésitiri Kanbaza y'a jira k'o cogoya kelen be Kongo Barazawili jamana na. A y'a jira ko mögöw b'a la ka tige Kongo dijé heréma ninibaaw la. Sabula u ka waleyaw b'a jira ko joyoro nininaw don politikikò dankan na.

Nizeriya jamana na Femi Abrisadi min ye lafasaliton do mögo ye, ni

hadamadenw ka hakew lafasabaa fana don, o y'a jira ko jamana caman na, demedonjekulubaw be balo ni dijé cakeda caman ka nafolo ye. O demedonjekulu ninnu b'a la ka caya walinafoloko nata la. U dun b'u yere jate dijé kura heréma ninibaaw ye.

Farafinna fara gun tow kan, dijé kura heréma ninibaaw n'o ye aliterimonalisiw ye, u ka jekulu ye jamabalankolon tugulen ye mögo damadoonin na. Garasi Lula min ye Kongo Demokaraliki musow ka yiriwalijekulu ye ka nesin beejefangako ma, o y'o hakilila in sementiya. A ka fo la, kodonbaa damadoonin mana a cesiri dijé bee ka here soro ma kasoro jama kolo gelen tu ko, o ye tokaje ye. Fo dijé kura heréma ka ke jekulu ye nemögö ni komogö ani kalannen ni kalanbali bee be min kono. U ka ye hakilila kelenw fanana. N'o kera lajini be se ka sabati.

Anderi Linari  
Dokala Yusufu Jara

## Libi fetemeni ye salatutige ye Farajela taabaaw bolo

temenen in tile 13 seereyasaben kono, ko Farafinna Sahara worodugyanfan tungaranke 5000 datugulen be kasobon 34 na Libi jamana kono. O demedonjekulu in ka fo la halisa, u ma datugu sariya kono, tooro fana b'u kan. Tungaranke minnu be teme Libi fe Farajela donni kama, u b'olu mine ka datugu kaso jugu la. U be döw sebekoro gosi. Tungaranke ninnu be to kasola foka se ulaseginni ma u ka jamanaw kono u ni awoka (soronaonbaa) te nogon ye. Tungarankek minecogo jugu min lasera Kasabilanka arajoso la, Libi lasigiden min be Maroku, o ma son ka jaabi di o kan. Libi koni y'a jira a ka arajoso Alijazera la, ko min be ka fo tungarankek minecogo la o te tige ye, wa ko lakanabaaw be k'u ka baara ke sariya kono.

Jamana hake min be dijé tönbä ONU jekulu kono n'u ye dunanw lakanani benkanseben tegnobila, Libi t'o la. O benkanseben in labenna kabini san 1951 waati la.

Dijé demedonjekulu min ye Libi kasobonw kasoladen dunan hake dafo, o ka fo la, dunan miliyon 1 nogonna be Libi. O'jama hake in na, Libi donni yamaruyasaben be mögo 600.000 bolo. A to ye sebenntanw ye. Mögo caman yere b'olu la, ou bolilen don ka n'u kalifa don Libi faamaw na; nk'olu sonnen te k'u kalifa mine sariya la. San 2003 ni 2005 furance la, Libi ye dunan 145.000 gen ka bo u ka jamana kono.

Mohamed Zeyinabi  
Dokala Yusufu Jara

# Nizeriya jamanaden faamuyalenbaw ka dōgō a ka cakedabaw nəməgoya ma

**N**izeriya bē nafa sōrō a ka cakedaba minnu na, a ka jamanaden mōgō faamuyalenba t'olu kunna. Cakeda nəməgōw bē k'o turu da kalan taabolo kun Nizeriya.

Yanni san 10 ce ni Nizeriya ma fura jini gelyea in na, a bolo bē bo wo fe a ka jamana soroko la cakedabaw la. O kuma in fōra Samu Aluko fe. Ale ye nafoloko nədənbaa ye Nizeriya gaziko cakeda la. Osa Ogiyemowoni min y'o cakeda in nəməgō dō ye, o ye Samu Aluko ka kuma sementiya. A y'a jira ko jamanaden faamuyalenba t' Nizeriya gaziko cakeda la. Depitebulon na jekulu min nəsinnen bē petoroliko ma, gelyea in dajirala o la. O fana y'a jini depite tōw fe, u ka je ka fura jini gelyea in na; ani ka jen ni sariya kerənkerənnən y'e minnu bē tali ke gelyea in wulili la.

Cakedaba ninnu na, kunnafonikow, nədənbaaw ani warikow nənabəbaaw ye enduw ni siniyaw ye. Jateminé na Nizeriya cakeda ba caman ye enduw ni siniyaw taw ye. Cakeda saba o saba. Nizeriyaka bē 1 dōron kunna. Olu baarakela fanba fana ye dunanw ye. Cakeda min bē wele Gulobalikomu, o ye Nizeriyaka dō ta ye. Nk'a sannifeere kuntigi, a wariko nənabəbaa ani a baara kəcogo feeretigi bē ye Enduw ye.

Nizeriyaka t' pankururunko ni batonko ani bankiw fana nəməgoya la. Waribon (banki) min bē wele «Sitendari Satiridi Benki», Nizeriyaka t'o kunnafonikow la. N'i ye pankurunjekuluw ta, a pankurunbolila bē ye dunanw ye: i n'a fo Mohamedji Joji y'a jira cogo min na. Ale ye Nizeriya pankurunko nəməgoba ka kərosigi ye. Cakeda 8 min nəsinnen bē telefoniko ma Nizeriya kōnō,

kəmesada la 90 ka baaraw feeretigiw ye dunanw ye, Kasōrō san 1990 na jamanakuntigi sariya dō y'a jira ko cakeda fen o fen bē daye Nizeriya kōnō, kəmesada la a baarakela 80 ka ke jamanadenw ye. O san na, kəmesadala baarantan hake tun ye 55 ye; sariya in labatoli tun b'a to dō ka bō baarantan hake la ani jamana ka se bonya, k'a ka nafolo lakana ka nē.

Sariya ma labato. Cakedatigiw y'a jira ko jamanadenw ma kalan ka se olu ka baaraw nədənni ma. O de kama olu bē wele bila dunan faamuyalenbaw ma.

Telefoniko cakeda min bē wele «Militilenkisi», o nəməgō dō y'a jira ko hali ni sariya ko kəmesadarala baarakela 80 ka ke jamanadenw ye, ni olu ka baara dōnniya t'u la, olu tēna u ka cakeda datugu o kama.

Kalan min bē ke Iniwərisitew la Nizeriya, o de bolodacogo man ni.

Kirisi Uwaje y'a jira ko furanceba bē Iniwərisite kalan ani baaraw dōnniya ce. Mōgō minnu bē bō Iniwərisitew la, olu nəci tē cakeda ninnu ye. San 1990 ni sisan ce, Iniwərisite mōgō kalannenw cayara cakedabaw la baara feere siratige la. Nka, u ka kalanw ma dafa. Telefoniko cakedatigiw ka fo la, Entərinetiko in na, kalanminen lakika tē Nizeriya Iniwəristew bolo k'olu wasa mōgō faamuyalenko la.

Sige Odewumi min ye Legosi Iniwərisite karamogōw ka jekulu nəməgoba ye, o y'a jira ko kalanden faamuyalenbaw sərobaliya fijé tē karamogōw la. Sabula n'a fōra karamogō kelen ka kalanden 2000 kalan, minisiwasa t'o la. Peteri Okebukola min ye Nizeriya Iniwərisitew ka jekuluba kərosigi ye, o y'a jira ko dō bēna bō kalan kəcogo numan na san nataw

**A tō bē nə12nan na**

## Tulon

**Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nini**



## Jaabi

1-Biton min bē arajo kəre la. 2-Bololanegé. 3-Dulokiba kanda. 4-Ce tulo. 5-Sankanso min bē ce kofe. 6-Tiiri min bē sanfe. 7-Ja min bē ce bolo jukoro. 8-Ja min bē dulokiba bolo jukoro. 9-Tiiri min bē arajo mikoro kunna. 10-Arajo jojan.

NE 11nan to

kono. Ka da a kan karamogow sara man ca. U caman bena karamogoya bila k'u jigi da cakedaba kan; i n'a fo petorjiliboyorow.

N'o kera geleya be yelen kosebe kenyereye ni forobakalanyorow la, minnu nesinnen be baaraw feere kalanni ma kenyereye cakedaw la, baarakela fanba t'a ka baara nedon. Kalanko mana ta nin dabolو jugu

## Hayiti jamana kan, musow te kele ce jenama nofe fo a su

**G**un fitinin dōw be Ameriki gun masurunna na, olu be wele Antiyijamanaw . A sigibaga fanba ye farafinw ye. Farafin minnu minenna jonya la Farafinna ka taa u feere Ameriki, olu bonnaw don. Bi Hayiti ka yeremahoronya b'a bolo nka a be jate Faransijamana dugukolo do ye hali n'o y'a soro u ka jan nogon na kosebe, bawo Faransi de tun y'u mara ka teme; u jenna ka to Faransi bolo ka da o yoro kan.

Laada cejuguw be Hayiti furuko nasiraw la n'o ye musocamanfur ye kasoro seben t'a la; min ni min mana ben a la, o y'a bannen ye. O hukumu kono, muso caman be yen, olu n'u denw te fosi soro u ce ka cen na n'o sara, bawo seben t'u la. O dusukasi kono, u be ta ce su sonya k'a t'a sutura. Suturalisben mana di u ma, u b'u sinsin o kan n'i faama namaratow ka deme ye ka ce ka nafolomafen ta cen ye u n'u denw. Muso jugu dōw yere be yen; olu b'u ce bōne a ni na k'a cen ta, sanni muso were kana na a neko ke a koko ye.

Cenimusoya nasiraw la birisanami ye laadalako ye Hayiti. I b'a acro ce mihi furulen don sariya kono ani diine sira kan sungurun werew b'olu bolo kerefe; muso fana be ten, si te jalaki bin si kan. Nka ni nafoloba be ce bolo o centako, balawu be wuli o yoro de la.

Nin kera ce do ye a si be san 40 ni 50 ce, nafolotigi don, a togo tun ye Zan Filipu ye. A sara ka den 17 to a

kan, cakedaw tēna son Nizeriya Iniwerisitew ka mogo kalanhenw na.

Legosi kerefesigida min be wele ikotun, o baaradegekalanyorow do nemogo ye Kayode olu ye. A y'a jira ko minenntanya bēna a to, faso ka baaradegekalanyorow karamogow k'u nesin kalanje dōron ma. Sabula goferenaman be k'o kalanyorow ninnu bila boloko la.

Nizeriya kēnekayanfan fe Kaduna

bolo; a y'olu soro muso 6 fe. A ka muso woɔrɔnan in de kera a sababu ye, bawo a banna k'o den lakodon. O kelen minke o y'a janfa k'a faga, ka taa n'a su ye subon na k'a jira ko ce binna ka bo sankanso sanfe k'a faga. Nka ce in muso were tulo donnen o kuma na, o ye mogow da a yere kan, marifatigw ka na ce su labo, ka taa a sutura, ka cen bee ke a yere ta ye a n'a denw ni faama namaratow ka deme ye.

Nin waleya jugu ninnu nogonna caman de be ke san kono Hayiti. Goferenaman ka sariya talenw ma fosi ne a ko la.

Jamana kono furu sebenntan ka ca ni sebenma ye, o sebenntanw si malakodon fanga fe.

A ko juguyalen be ka se hake min ma ni fura ma nini a la, a be na ni jamana halakili ye don do. O fura ye jumen ye ? Jama hakilila ni sariyahakilila ka tali ke nogon na, ka ben kelen kan. Sariya ka boli a nema faama namaratow kana se ka fine bila a la.

Hadamadenyako karamogoba dōw y'a jira ko segenbagatoya ni kakalaya barika ka bon kojugu Hayiti jamana kan.

Ni faantanya ma kele ani ka ce ni musow ladamu, fura fosi te se ka soro nin geleya ninnu na. Nin waleya cejugu ninnu kēbaga te bee ye. Mogo ladamunenw te son a ma. Musow te kele ce jenama nofe fo a su, a cen nofe, o ye kabako ye, o ye ko juguba ye.

Zan Piyeri Arisima  
Mahamadu Konta

mara la, pankurunko kalanso do be Zariya. A ni Legosi ce ye kilometere 1.200 ye. Kalanso in jora pankurunbolilaw ni pankurunko nedonbaaw kalanni kama. Nka karamogotanya ni minentanya fe, kanlan te ka sira numan min. San 2000 ni 2006 furance la, faso ka pankurunjekulu 6 datugura ka 15 dafa mogontanya fe; wele billa pankurunbolila dunanw ma minnu be sara wariba la.

An be don min na, Zariya pankurunko kalanso be pankurunbolila 20 kalan san o san. O hake in ka dōgo pankurunbolilakomago la san kono.

Nizeriya kalanko kōrosigi Dogotoro Sayadi Aba Uruma y'a jira ko baradegekalanko geleya kama, goferenaman ye karamogow wanew wele laje la san 2006 desanburunkalo la. U benna feere do kan min kuntaala b'a ta san 10 na ka se san 15 ma.

O baara bolodalen in waleyali be damine san 2007 marisikalo la. Nizeriya jagoko n'a izinikow kōrosigi Fedelisi Tapigun y'a jira ko bara bolodalen in bēna ke sababu numan ye jamana ma, hali ni san 1990 ta ma ke boda numan ye.

O boda juguya soro politikiko ni nafoloko yoboyabali la san 10 laban in kono.

**Dawuda Aliyu  
Dokala Yusufu Jara**

«AMAP» kuntigi  
Solomani Darabo  
-Mali kanw kunnafonisebenw  
baarada kuntigi  
Panze Samake

### Kibaru

BP : 24 Telefon: 221-21-04

Kibaru Bugufiyé Bosola

Bamako - Mali

Sebennijekulu

Mahamadu Konta, Dokala

Yusufu Jara

Labugunyoro : Kibaru gafedilan  
baarada

Bolen hake 16 000